

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

FABRIEKSMERKEN - HANDELSMERKEN

Het onderscheid in de wetteksten.

1. De Belgische merkenwet van 1 April 1879 vangt aan met de volgende bepaling : « *Wordt » beschouwd als fabrieks- of handelsmerk, ieder » teken dat bestemd is om de producten van een » nijverheid of de voorwerpen van een handel te » onderscheiden.* » (art. 1, lid 1).

Aldus vindt men het onderscheid : fabrieksmerken — handelsmerken aan de drempel zelf van het merkenrecht.

Hetzelfde tweeluik ontmoeten we verder nog in art. 1 K. B. nr. 90, dd° 29 Januari 1935, waar gesproken wordt over de gemeenschappelijke merken, die bestemd kunnen zijn om de goede faam te verzekeren zowel van koopwaren als van fabrieken.

Het Unieverdrag van Parijs (zie bv. art. 1) en de Schikking van Madrid (zie bv. art. 1) kennen eveneens deze tegenstelling.

Welk is echter het criterium voor dit onderscheid? Wanneer is een merk bestemd om producten van een nijverheid, en wanneer om voorwerpen van een handel te onderscheiden?

Criterium voor het onderscheid.

2. Het staat niet onmiddellijk vast dat we hier met een louter feitelijke toestand moeten rekening houden, m.a.w. dat het merk van een nijveraar een fabrieksmerk is, en het merk gebezigd door een handelaar, een handelsmerk.

Lezen we niet bij gezaghebbende schrijvers als *Braun* en *Capitaine* dat een deponering, op grond van art. 6, lid 1 wet 1879 in België verricht door een vreemde producent, die alhier geen productiecentrum maar enkel een handelsinrichting voor de verkoop zijner producten bezit, geen fabrieksmerk betreft (1)?

En zien we geen gewag maken van een omvorming van het merk van fabrieks- tot handelsmerk, wanneer een vreemde producent, na de oprichting van een handelszaak in België, zijn merk ditmaal als Belgisch merk opnieuw laat deponeren (2)?

Deze opvattingen brengen de terminologie van art. 1 wet 1879 klaarblijkelijk in verband met de bepalingen van art. 6 der zelfde wet : « *De vreemde » delingen, die in België nijverheids- of handels- » inrichtingen uitbaten, genieten, voor de producten » dezer inrichting van het voordeel der onderhavige » wet, mits naleving der door haar opgelegde formaliteiten.* »

» *Hetzelfde geldt voor de vreemdelingen of voor » de Belgen, die hun nijverheid of handel uitbaten » buiten België, indien door de landen waar hun » inrichting is gelegen, bij internationale overeenkomst wederkerigheid werd toegezegd voor de » Belgische merken.*

Aan de hand van deze tekst kan men inderdaad voorhouden dat de wetgever voor de Belgische merken alleen de inrichting kent die in België gelegen is, en voor de uitheemse merken, alleen de inrichting gelegen in het wederkerigheidsland. Het gebeurlijk bestaan van andere uitbatingen, toebehorend aan de titularis van het merk kan dan als wettelijk zonder belang opgevat worden. Indien we deze regel volgen zal men te doen hebben met een handelsmerk telkens de inrichting, wier ligging de grondslag vormt der bescherming van het merk louter commercieel is, ook al worden daar slechts producten verhandeld die de titularis van het merk zelf voortbrengt; anderzijds zal men te doen hebben met een fabrieksmerk telkens bedoelde inrichting van industriële aard is.

3. Dit criterium blijkt echter bij scherper toezien allereerst al zeer onvolledig.

Voor vele uitheemse merken, o.m. voor de Uniemerken en de Internationale merken is het voor de wettelijke bescherming in acht te nemen element niet, of althans niet noodzakelijk meer de ligging ener inrichting. De bescherming kan ook louter steunen op de nationaliteit of de woonplaats van de titularis. Art. 2 en 3 Unieverdrag en art. 1 en 2 Schikking van Madrid hebben inderdaad te dien opzichte de bepalingen van art. 6 W. 1879 ver voorbijgestreefd (3).

In die gevallen zou dan een tweede criterium noodzakelijk moeten toegepast worden, en zou alleen de hoedanigheid van de titularis de weg wijzen voor het onderscheid. Fabriceert hij zelf de verhandelde producten, dan zal zijn merk altijd een fabrieksmerk zijn; is hij enkel handelaar dan hebben we te doen met een handelsmerk.

Een nader onderzoek van de omstandigheden waarin art. 1 en 6 in de wet van 1879 werden ingelast, zal nu aantonen dat dit laatste criterium, en dit criterium alleen, het ganse onderscheid beheerst.

4. Allereerst heeft art. 6 W. 1879 met deze aangelegenheden geen enkel uitstaans. Dit artikel beheerst enkel het onderscheid tussen Belgische en uitheemse merken, met de uitgesproken utilitaristische bedoeling slechts bescherming zonder beperking toe te staan aan merken, waarvan het gebruik tevens arbeid betekent voor de Belgische bevolking doordat de producten voortgebracht of verhandeld worden in een Belgische inrichting. (4)

Anderzijds weten we dat art. 1, waar het onderscheid tussen handels- en fabrieksmerken voorkomt, die twee reeksen uitdrukkelijk vermeldt in tegenstelling tot de oude wetgeving, die enkel de fabrieksmerken behandelde. Men heeft door de toevoeging der uitdrukking « handelsmerken » (zie titel der wet v. 1879) een einde willen stellen aan een vroeger geldend onderscheid tussen beschermde en onbeschermde merken. (5) Waar beide reeksen nu als beschermd worden aangegeven (maar toch zonder vermenging) zullen we dan ook het criterium voor het onderscheid, zoals dit de wetgever voor de geest stond, terugvinden in de rechtspraak van vóór 1879. Dit criterium werd wel het duidelijkst onderlijnd in een arrest van het Hof van Beroep te Gent, dd° 1 Juni 1876 (Pas. 1876, II, 399). Doorlaggevend is de hoedanigheid van de titularis van het merk : « ...marques de commerce, c.à.d. ...cette » espèce de marques que *le marchand* appose sur sa » marchandise pour déclarer que la marchandise est » offerte ou vendue aux consommateurs sous sa » garantie...; ...les marques de fabrique dont l'in- » dustriel marque ses produits pour attester leur » origine... ».

De bepalingen aangegeven door het Verslag aan de Koning, dat het K. B. nr. 90 voorafgaat, zijn in dezelfde zin opgesteld. « Het Fabrieksmerk is het » merk waardoor de fabrikant aan zijn voortbreng- » selen een eigen karakter geeft; het handelsmerk » is het merk waarmee de handelaar zijn afgewerkte » artikelen bekleedt vooraleer deze aan de verbruiker over te maken. »

Nergens is er spraak van enige fictieve vaststelling van die hoedanigheid van de titularis, door alleen rekening te houden met dit gedeelte zijner uitbatingen, dat aanleiding geeft tot wettelijke bescherming van het merk in België. De werkelijkheid moet dan ook in acht genomen worden : is fabrikant, wie de gemerkte waren voortbrengt, ook al dankt het merk zijn bescherming in België slechts aan het bestaan ener handelsinrichting op Belgische bodem, en is het productiecentrum in den vreemde gelegen. Het merk van een fabrikant is dan ook steeds, ook in het zoëven geschetste geval, een

fabrieksmerk. Handelsmerk kan enkel zijn het merk van een handelaar — niet producent der verhandelde waar.

5. Er is echter nog meer.

Art. 7 W. 1879 verkondigt het beginsel dat geen merkoverdracht geldig is zonder overdracht der inrichting. Deze regeling vormt een der hoekstenen van ons merkenrecht. Zij ontleent haar kracht aan noodwendigheden, die in België nog steeds beschouwd worden als de openbare orde aanbelangend en de rechtbanken dienen er de hand aan te houden zelfs ten opzichte van uitheemse merken, waarvan de wetgeving van het land van oorsprong deze strenge beperking niet voorziet. (6)

Wanneer men de tekst van bedoeld art. 7 nagaat, leest men, dat een merk waardoor de producten van een nijverheid worden gekenschetst, t.t.z. (volgens art. 1 w. 1879) een fabrieksmerk, slechts mag overgedragen worden met de nijverheids inrichting, welke deze producten voortbrengt. Evenzo mag een merk, waardoor handelsvoorwerpen worden onderscheiden, t.t.z. (volgens art. 1 W. 1879) een handelsmerk, slechts overgedragen worden met de commerciële inrichting, die deze koopwaren verhandelt.

Hieruit volgt dat, indien men de door ons bestreden opvatting huldigt, en bv. als handelsmerk aanziet het Belgisch merk, dat wettelijk beschermd wordt ingevolge het bestaan van een loutere handelsinrichting van de titularis op Belgische bodem, zulks niettegenstaande het feit dat die titularis zelf de verhandelde producten in zijn vreemde onderneming vervaardigt, men tevens bevestigt bij toepassing van art. 7, dat dit handelsmerk geldig kan overgedragen worden met de commerciële inrichting in België alleen, zonder enige overdracht van de vreemde nijverheidsinrichting (in de brede interpretatie hieraan door de rechtspraak gegeven), want dit vereiste geldt alleen voor de fabrieksmerken.

Die gevolgtrekking is nochtans onaanvaardbaar omdat zij strijdig is met de bestaansreden zelf van art. 7, dat bedoeld werd om te verzekeren dat, na overdracht van het merk, de cliënten verder onder dezelfde vlag, waren van dezelfde oorsprong zouden verkrijgen. Nu staat het vast dat wanneer een merk werd geschapen door een fabrikant, de cliëntele er in feite altijd de fabricatieoorsprong in zal zien, zelfs al bezit de titularis in België slechts een louter commercieel centrum en geschiedt die fabricage in het buitenland. Moest het nu toegelaten zijn zulk merk te vervreemden als handelsmerk, enkel met de commerciële inrichting, dan zou de overnemer geldig het merk kunnen plaatsen op producten, weliswaar door hem verhandeld, maar afkomstig van een fabricatieinrichting die niets gemeens meer heeft met deze van de overdrager.

Aldus zou de mogelijkheid ontstaan het publiek te bedriegen nopens de oorsprong, die in het merk steeds werd gezien, en zou de toepassing van art. 7 leiden tot een resultaat, onverenigbaar met zijn ratio legis.

Een juiste toepassing van art. 7 w. 1879 vereist dus eveneens het bepalen van het merk als fabrieksmerk of als handelsmerk volgens de hoedanigheid

van de titularis. Indien die titularis tegelijk producent en handelaar is, slorpt die eerste hoedanigheid de tweede op. Zijn merk is dan altijd een fabrieksmerk, zodat er geen geldige overdracht mogelijk is zonder overdracht van de nijverheidsinrichting. Overdracht van een handelsinrichting alleen kan slechts de overdracht van een merk wettigen, waar de titularis ook louter handelaar is. Alleen dan hebben we te doen met een handelsmerk. (7)

6. Men kan de vraag stellen of dit argument getrokken uit art. 7 w. 1879 niet verzwakt wordt door art. 6 quater, par. 1 Unieverdrag. Deze tekst luidt als volgt: « Wanneer overeenkomstig de wetgeving van een land der Unie, de afstand van een merk slechts geldig is, indien deze terzelfdertijd geschiedt met het overdoen van de onderneming » of van de handelszaak waaraan het merk toebehoort, zal het voldoende wezen, opdat die geldigheid erkend worde, dat het deel der onderneming of der handelszaak, gelegen in dit land, overgedaan wordt aan de overnemer met het uitluitend recht er de producten, waarop het afgestane merk aangebracht is, te vervaardigen » of te verkopen. »

Uit die bepaling heeft men gemeend te mogen besluiten zonder enige beperking dat, waar het deel van de onderneming of van het handelsfonds, gelegen in België, enkel zou bestaan uit de cliënteel, de gelijktijdige overdracht hiervan altijd voldoende zou zijn om de afstand van het merk geldig te maken. (8)

Indien men volgens deze stelling verder redeneert, zou dus ook het Uniemerk van een in het buitenland gevestigde fabrikant voor België alleszins geldig kunnen overgedragen worden zonder de fabricatieinrichting.

Het onderscheid fabrieksmerk/handelsmerk zou hierbij dan overbodig worden vermits beide soorten merken gelijkerwijze geldig zouden kunnen overgedragen worden mits enkel gelijktijdig de Belgische goodwill af te staan. De opwerping komt ons nochtans ongegrond voor. Welk is inderdaad de draagwijdte van het nieuw art. 6 quater Uv.?

De nieuwe tekst werd aan de Conferentie te Londen overgelegd met een uitvoerige toelichting, waaruit blijkt dat men niet beoogde de regel van de gekoppelde overdracht van merk en inrichting af te schaffen, maar er voorlopig enkel zekere strenge gevolgen van in te perken. Wat meer bepaald werd beoogd was het afschaffen van het vereiste om de handels- of nijverheidsonderneming van de titularis van het merk altijd integraal in al zijn elementen, lichamelijke en onlichamelijke, over te dragen aan de overnemer van het merk. Voor de Uniemerken maakte dit meestal ook de overdracht van het merk in het land van oorsprong noodzakelijk, en dit heeft men willen vermijden.

De voordracht te Londen omschreef die bedoeling als volgt: « Dans les pays où il existe un fonds de » commerce tel que des immeubles ou des marchan- » dises, l'on pourra en exiger le transfert; mais à » défaut de ces éléments d'un fonds de commerce, » la cession de la marque doit être valable lorsque » la clientèle que le cédant s'est créé dans le pays » passe au cessionnaire. Une entreprise possédant »

» dans différents pays des succursales devenues » indépendantes aurait alors la possibilité de leur » céder sa marque tout en conservant la propriété » dans le pays d'origine. » (Actes de Londres, blz. 190.)

Nu moet men in acht nemen dat, naar de interpretatie eraan gegeven door de rechtspraak, de Belgische wetgeving de geldigheid van de overdracht van een merk niet ondergeschikt maakt aan de integrale overdracht van de onderneming van de titularis, met al zijn materiële en immateriële bestanddelen. Artikel 7 w. 1879 laat b.v. de overdracht van een fabrieksmerk toe mits alleen maar het fabrieksgeheim mede afgestaan wordt, zodat hierdoor de mogelijkheid wordt geschapen om een Uniemerk in België alleen over te dragen, zonder dat het merk in het land van oorsprong van titularis verandert. De overnemer in België van merk en fabrieksgeheim zal dan door de stichting van een eigen materiële uitbating in België of in een wederkerigheidsland de voorwaarde scheppen om ten eigen bate verder van de bescherming der Belgische merkenwetgeving te genieten. Men kan dus niet zeggen dat men zich voor België bevindt in de hypothese gesteld door artikel 6 quater Unieverdrag, vermits men hier niet te doen heeft met een wetgeving, volgens dewelke « de afstand van » een merk slechts geldig is indien deze terzelfdertijd geschiedt met het overdoen van de onderneming of van de handelszaak waaraan het merk toebehoort », althans niet in de absolute zin die te Londen aan deze omschrijving werd gehecht. Bedoeld artikel 6 quater is dan ook voor België niet toepasselijk. Trouwens, al ware dit in beginsel nog het geval, dan zou de werking ervan praktisch uitgeschakeld zijn door de bepaling van par. 2 van ditzelfde artikel:

« Deze bepaling legt aan de landen der Unie de » verplichting *niet* op de overdracht van elk merk » als geldig te beschouwen, waarvan het gebruik » door de overnemer in feite van aard zou zijn het » publiek in dwaling te brengen, inzonderheid wat » de herkomst, de aard of de wezenlijke eigen- » schappen betreft der producten waarop het merk » kan aangebracht worden. »

Er kan wel geen twijfel bestaan over het feit dat het wegvallen van het minimum van overdracht van het fabrieksgeheim van aard zou zijn om misleiding van de cliënteel toe te laten, daar deze anders geheel andere waren onder hetzelfde merk zou kunnen voorgeschoteld krijgen.

Uit het bovenstaande menen wij dan ook te mogen besluiten dat artikel 7 wet 1879 volkomen onaangetast is gebleven door het Unieverdrag van Londen, zodat de er op gegronde argumenten hun volledige waarde blijven behouden.

Belang van het onderscheid.

7. De rechtsleer heeft zich tot op heden maar sporadisch met het vraagstuk van het onderscheid tussen de handels- en fabrieksmerken bezig gehouden. Soms werd zelfs stellig beweerd dat ieder nader onderzoek desaanstaande overbodig was, omdat beide soorten merken in rechte en in feite volkomen gelijkgesteld moeten worden (9).

Wij menen hoger, bij onze bespreking van artikel 7 wet 1879 reeds aangetoond te hebben, dat deze opvatting geenszins kan bijgetreden worden.

Het besproken onderscheid is echter ook nog van belang voor het lot van het merk ingeval de titularis van bedrijf verandert en van handelaar nijveraard wordt of omgekeerd.

Een handelsmerk zal, krachtens de wettelijke definitie, automatisch omgroeien tot een fabrieksmerk, om reden van de enkele tussenkomst van de zelf producent zou worden der vroeger eenvoudig verhandelde waren. Die verandering van hoedanigheid zal voor de titularis van het merk geen enkele vermindering van bescherming voor gevolg hebben, en zelfs niet de verplichting doen ontstaan het merk, waar dit reeds gedeponeerd was, opnieuw te deponeren. Het merk is inderdaad niet grondig veranderd, vermits de eraan gehechte betekenis van oorsprong naar dezelfde titularis blijft wijzen. Anderzijds is ook de grondslag der bescherming ongewijzigd gebleven, nl. het bestaan van een inrichting (die onverschillig een handels- of een nijverheidsinrichting kan zijn: artikel 6 wet 1879) in België, indien het een Belgisch merk betreft, of in een verdragsland, indien het om een uitheems merk gaat.

De omgekeerde ontwikkeling, nl. van fabrieksmerk tot handelsmerk, met handhaving der wettelijke bescherming, is evenwel niet mogelijk. Indien de fabrikant inderdaad eenvoudig handelaar wordt, verdwijnt de beschermde inrichting, met als gevolg dat ook het exclusief recht op het merk te niet gaat.

Voor de handelaar die fabrikant wordt der tevoren alleen verhandelde waar, deed zich geen verdwijning, enkel een uitbreiding der oorspronkelijke beschermde inrichting voor. Als fabrikant blijft hij inderdaad toch nog, zoals tevoren, handelaar in dezelfde producten. Waar de fabrikant integendeel louter handelaar wordt, verdwijnt het voornaamste element zijner oorspronkelijke inrichting, die, aldus

verminkt, niet meer als voortbestaand kan beschouwd worden.

Bovenstaande regeling beantwoordt trouwens volledig aan de door de wet nagestreefde bescherming van het publiek. Waar de cliënteel haar vertrouwen schonk aan producten, gedekt door een handelsmerk, om reden van de enkele tussenkomst van de handelaar voor de verdeling der waar, zal haar vertrouwen niet moeten verminderen waar die handelaar, als fabrikant, nu alleen optreedt, en nu zelfs voor de productie iedere tussenkomst van derden uitsluit.

Indien daarentegen het publiek vertrouwen stelde in een fabrieksmerk omdat de waar door de titularis niet alleen werd verdeeld, maar ook voortgebracht, zal de tussenkomst van een derde producent, noodzakelijk gemaakt door de verandering van hoedanigheid van de titularis van het merk, een nieuw element daarstellen, waartegenover de cliënteel haar houding moet kunnen herzien. Zulks ware nu niet mogelijk indien door voortbestaan van het exclusief recht op het oude fabrieksmerk, dat verder zou aangewend worden als handelsmerk, de ex-fabrikant de steun van wettelijke sancties kon genieten om het publiek van die gewijzigde omstandigheden onwetend te laten.

Dr. Jur. Marcel GOTZEN.

(1) *Les marques de fabrique et de commerce*, 1908, n° 359, blz. 437.

(2) J. T., *Observations in Jur. Comm. Brux.*, 1911, blz. 129.

(3) Braun, Bissot et Favart, *Des marques de fabrique et de commerce*, in *Novelles, Droits intellectuels*, II, n°s 317 en 323; Rép. prat. dr. belge, *V° Propriété industrielle*, n°s 701 en 705; Ladas, *La protection internationale de la propriété industrielle*, vertal. door A. Comte, Parijs, 1933, n° 113.

(4) De Ro, *Commentaire de la loi du 1er avril 1879 sur les marques de fabrique et de commerce*, (1871) blz. 192, n° 4.

(5) Zie Verslag der Middenafdeling voor de Kamer, *Paslonomie*, 1879, blz. 70.

(6) Rép. prat. dr. belge, *V° Propriété industrielle*, n° 378.

(7) Thomas Braun, *Cession des Marques* in de brochurenreeks uitgegeven door de Association Nationale Belge pour la Protection de la Propriété Industrielle, A.S.B.L., n° 20 (1929), blz. 35.

(8) D. Coppieters de Gibson, *De la cession libre des marques*, in de brochurenreeks vermeld in voetnoot (7), n° 35 (1940), blz. 35.

(9) G. Van der Haeghen, *Marques de Fabrique et de Commerce*, Ing. Cons. 1920, blz. 3-5.

IS ONVOORWAARDELIJKE TAXATIE VAN ERELOON ONWETTIGE ARBITRAGE ?

Sommige Tuchtraden wensen alleen dan tot een taxatie van erelonen over te gaan indien de partijen, d.w.z. de advocaat en de cliënt, zich verbinden de beslissing als definitief te aanvaarden met uitsluiting van elk verhaal bij de rechtbanken.

Zulks blijkt aan de Balie te Brussel het gebruik te zijn. « Le Conseil ne peut taxer les honoraires que par suite d'une décision du juge compétent (wat hier buiten bespreking valt) ou de l'assentiment de l'avocat et de son client alors que, du reste, l'un et l'autre s'en rapportent à sa décision et renoncent à toute voie de recours contre celle-ci (vonniss van de Rechtbank te Brussel d.d. 30 Juni 1880 P. B. V° Corporation, nrs 656 en 658).

Dit procédé wordt door de rechtsleer zeer streng beoordeeld. De Page (IV nr 41, noot) beschouwt

het als onwettig: « C'est en fait, l'arbitrage forcé, dont le but est, il faut bien le reconnaître, évident: éluder le contrôle des tribunaux... la pratique suivie par les barreaux est illégale. » Minder scherp doch in dezelfde zin had zich reeds Frick (Av. Stag., 1891, nr 138) uitgelaten.

Alvorens ten aanzien van dit vraagstuk stelling te nemen, is het noodzakelijk de bestanddelen ervan nauwkeurig te onderzoeken en het juridisch karakter zowel van de houding aangenomen door sommige Tuchtraden, als de overeenkomst die ze ter afsluiting van belanghebbenden voorleggen, te omschrijven.

De tussenkomst van de Tuchtraad kan een driedig aspect vertonen; hieruit volgt dat drie vraagstukken dienen opgelost, en wel:

1. De wettelijke bevoegdheid van de Tuchtraad, krachtens het Decreet van 1810.
2. De contractuele bevoegdheid van de Tuchtraad.
3. De onvoorwaardelijke en definitieve taxatie van erelonen.

1. *Wettelijke bevoegdheid van de Tuchtraad.*

De Tuchtraad van de Orde der Advocaten bezit een wettelijke bevoegdheid om op te treden in zaken van taxatie van erelonen, gevraagd door advocaten.

De wettelijke basis van deze bevoegdheid is te vinden in de bepaling van art. 43 van het Keizerlijk Decreet van 14 December 1810, luidend als volgt : « A défaut de règlement, et pour les objets qui ne seraient pas prévus dans les règlements existants, voulons que les avocats taxent eux leurs honoraires avec la discrétion qu'on doit attendre de leur ministère. Dans le cas où la taxation excéderait les bornes d'une juste modération, le conseil de discipline la réduira, eu égard à l'importance de la cause et à la nature du travail : il ordonnera la restitution s'il y a lieu, même avec réprimande. En cas de réclamation contre la décision du conseil de discipline, on se pourvoira au tribunal. »

Art. 45 préciseert de tussenkomst van de rechtbank : « Les condamnations prononcées par les tribunaux en vertu des dispositions du présent titre seront sujettes à l'appel, s'il y a lieu ; et néanmoins elles seront exécutées provisoirement. »

De Tuchtraad heeft derhalve een door de wet toegekende rechtsmacht, die bestaat in het herleiden van het ereloon, het bevelen van de teruggave van het te veel betaalde honorarium en in het uitspreken van een berisping.

Het is vanzelfsprekend dat de cliënt beroep mag doen op de Tuchtraad en het is even stellig dat de Tuchtraad verplicht is op dit verzoek in te gaan en een beslissing te treffen. Hij mag zich immers niet onttrekken aan de vervulling van een openbare functie.

Door het Decreet wordt het karakter van de beslissing van de Tuchtraad niet nader bepaald. Het zegt enkel dat men zich kan voorzien bij de rechtbank, om een uitvoerbare titel te bekomen.

Ook wordt door het Decreet niets gezegd omtrent de verplichting de Tuchtraad om een beslissing te verzoeken. Thans staat vrijwel vast, dat zulks het geval niet is. « L'article 43 du Décret du 14 dec. 1810 en investissant les conseils de discipline de l'Ordre des Avocats du pouvoir de taxer les honoraires en cas de désaccord entre le client et l'avocat, a entendu rendre cette taxation facultative et n'a pas voulu prescrire qu'elle devait nécessairement précéder le recours en justice, » aldus een vonnis van de Rechtbank te Tongeren (7 Jan. 1891. J. T. 271). De oudere rechtspraak stond op het standpunt van de verplichte taxatie door de Tuchtraad, die de rechtbank moest voorgelegd worden (Brussel, 28 Mei 1873, Pas. 1873, III, 213; Hasselt, 28 Mei 1879, Pas. 1880, III, 307; Gent, 19 Nov. 1879, Pas. 1880, III, 211; Charleroi, 2 Sept. 1881, Pas. 1882, III, 233). De nieuwere rechtspraak houdt de taxatie alleen voor verkieslijk en gewenst, tenzij de zaak in staat is om gevonnist te worden (Luik, 18 Maart 1891, Pas. 1891, II, 250 en Cass. Pas. 1892,

I. 344; Brussel, 25 Juni 1912, Pas. 1912, III, 290; Gent, 1 Juni 1927, Pas. 1927, III, 123).

De beslissing van de Tuchtraad bindt de rechtbank echter niet (Rb. Antwerpen, 19 Mei 1933, R. W. 1933, 717).

Men kan bezwaarlijk staande houden, dat de beslissing van de Tuchtraad gelijk staat met een deskundig advies. Het feit dat de rechtbank niet gebonden is, heeft geen belang, vermits ook de rechter zetelend in hoger beroep niet gebonden is, door de eerste beslissing. Een expert is trouwens een lasthebber of gesalarieerde wat de Tuchtraad niet is, die bovendien een eigen bevoegdheid bezit en een beslissing mag treffen, wat aan de expert niet is toegelaten. De Tuchtraad treedt veeleer op als een jurisdictie, die in eerste aanleg uitspraak doet.

Inderdaad, art. 43 spreekt van een bevel tot teruggave, een herleiding van de som en dus ook impliciet van een toekenning van het gevorderde, wanneer het als billijk voorkomt. Deze bepaling spreekt dan verder van een voorziening voor de rechtbank, die uitspraak doet op last van hoger beroep, indien daartoe aanleiding bestaat ratione summae. Er moet worden toegegeven in dit verband, dat de tweede stelling evenmin geheel vrij van critiek blijft, vermits er een derde graad van jurisdictie zal bestaan, indien het gevorderde bedrag hoger beroep tegen het vonnis der rechtbank toelaat.

De leemten, die door het Decreet in de wettelijke regeling van dit vraagstuk gelaten worden, zijn de aanleiding geweest tot pogingen om langs contractuele weg, een steviger grondslag aan de tussenkomst van de Tuchtraad te verschaffen.

Een enkele bepaling van de wetgever zou nochtans volstaan hebben om deze leemten aan te vullen door nl. in art. 45 het voorschrift op te nemen dat de Tuchtraad als arbitraal college zou uitspraak doen zoals dit het geval is voor de werkrechtsheren.

2. *Contractuele bevoegdheid van de Tuchtraad.*

Sommige Tuchtraden verzoeken de partijen een overeenkomst te tekenen, waarbij ze zich verbinden de taxatie als definitief te aanvaarden.

Het is geen transactie vermits van wederzijdse concessies geen spraak is en de dading trouwens ook niet beoogd wordt.

Er is geen arbitrage, zegt De Page (IV, nr. 41 noot), ofschoon er geschil is, omdat de partijen blijkbaar niet de bedoeling hebben een vonnis te bekomen; in feite vragen zij slechts een waardering (appréciation) en verbinden zij zich deze te aanvaarden. Dit laatste argument is zwak; wat is een vonnis anders dan een bindende waardering? Een woord volstaat trouwens om dit alles in arbitrage om te vormen. Veeleer moet men het onderscheid naar het voorbeeld van het Nederlands recht waarden en in deze tussenkomst een bindend advies zien, welk rechtsinstituut van de arbitrage slechts verschilt door de procedure en door de aard der beslissing.

De tussenkomst van de Tuchtraad benadert ook sterk het rechtsinstituut geregeld door art. 1592 B. W. : namelijk de begroting van de verkoopprijs door een derde. De analogie is groot en zoals De Page opmerkt is het mechanisme van beide contracten hetzelfde : de partijen stellen een derde aan, belast met een element der rechtsverhouding te preciseren, namelijk de prijs of het bedrag van het ereloon.

Uit wat voorafgaat blijkt dat de contractuele grondslag van de bevoegdheid van de Tuchtraad als niet genoegzaam omschreven voorkomt, wanneer partijen er zich toe bepalen overeen te komen dat de taxatie door hen als definitief bindend zal aangezien worden.

3. De onvoorwaardelijke en definitieve taxatie van erelonen.

Uitgaande van de wettelijke bevoegdheid, en tengevolge van onvoldoende wettelijke regeling, heeft men met een algemeen contractuele regeling geen genoegen genomen. Het logisch resultaat daarvan was dat men zijn toevlucht tot de arbitrage nam. Het is deze vorm van beslechting van geschillen die de Balie te Brussel schijnt aanvaard te hebben. Dit blijkt uit de bepaling van art. 42 van het Reglement van inwendige orde, gewijzigd door beslissing van de raad van 16 Mei 1938. Het lijkt geen twijfel, dat de Tuchtraad als arbitraal college mag optreden wanneer hij de wettelijke voorschriften ter zake van de arbitrage in acht neemt. Daarom kan de Tuchtraad niet als arbitraal college optreden in een geschil waarin een voogd taxatie vraagt, omdat de voogd niet het vrije beschikkingsrecht heeft. (Besl. 21 Dec. 1889, 17 Mei 1890, 10 Nov. 1902 in P. B. V° Us. corp. av. nr 674). Op te merken valt dat buiten compromis, de Tuchtraad die bevoegdheid wel heeft. Hetzelfde geldt voor een kerkfabriek (Besl. 6 Juli 1891, ib.) en de voorlopige beheerder van een krankzinnige (Besl. 30 Nov. 1908, ib. 676). De uitspraak kan niet herzien worden (ib. 738), en de Tuchtraad moet uitspraak doen op wat werd voorgebracht (art. 1016 W. B. R.) en mag zich niet gewoon onthouden. Ten onrechte werd aldus geoordeeld (ib. 741).

De Tuchtraad taxeert slechts het ereloon indien de cliënt om arbitrage verzoekt in laatste aanleg en met uitsluiting van alle verhaal op de gewone rechtsmachten.

Waar het reglement van de Balie van Brussel, gewijzigd in den zin dat een compromis wordt geëist, bepaalt : « Quand un client s'adresse au Conseil aux fins de taxation d'honoraires, celui-ci n'accepte cette mission que si le client déclare se soumettre à l'arbitrage souverain du Conseil », is het duidelijk dat een dubbele voorwaarde uitdrukkelijk wordt geformuleerd.

De vraag nu is te weten of de Tuchtraad zijn tussenkomst mag afhankelijk stellen van deze dubbele voorwaarde : de eerste zijnde de verplichting van partijen zich bij zijn beslissing neder te leggen, en de tweede de uitsluiting van elke gerechtelijke vordering. Hoewel het tweede uit het eerste volgt, moet men toch onderscheiden ten aanzien van het Decreet van 1814.

In het gemeld tractaat van de Pandectes Belges wordt dit vraagstuk aangeraakt; het wordt echter noch methodisch uiteengezet noch grondig behandeld. Het besluit is juist, dat het wordt verward met andere elementen, vreemd aan het vraagstuk, waar gezegd wordt dat de ondertekening van een compromis de enige oplossing is die voldoening geeft : « Cette solution est la seule qui soit satisfaisante et sûre, même étant donné le nouveau texte du règlement, dont la validité, eu égard au texte du décret (art. 43) et au (verkeerdelijk) Code civil, (art. 1003 — moet zijn W. B. R.) est sujette à discussion sérieuse, étant donné la nécessité du compromis. » (Us. corp. av. nr. 735).

Onderzoeken wij thans de dubbele voorwaarde ten aanzien van het Decreet van 1810:

De tuchtraad stelt zijn tussenkomst afhankelijk van het onderschrijven van een compromis. Hieruit volgt dat indien de cliënt weigert zich vooraf neder te leggen bij zijn beslissing, de Tuchtraad, niet tot taxatie overgaat. De cliënt is dus niet vrij na taxatie beroep te doen op de rechtbank, zoals de wet het hem uitdrukkelijk toelaat.

De cliënt moet van alle verhaal afstand doen, wil de Tuchtraad een beslissing treffen. Hieruit volgt dat indien hij de taxatie aanvaardt, het beroep op de rechtbank, hem door de wet toegekend, vervalt.

De gedraging is regelrecht in strijd met het Keizerlijk Decreet van 1810 omdat men het uitoefenen van een openbare dienst niet mag afhankelijk stellen van voorwaarden, die niet door de wet voorzien zijn, en omdat deze wettelijke regeling zoniet de rechtsbedeling, dan toch de publieke orde raakt.

We beamen volledig wat De Page hieromtrent schrijft (loc. cit.) : « Le client n'est plus libre de donner mandat irrévocable, ou non. Même s'il ne sollicite qu'un avis, avec réserve de recours aux tribunaux, ou lui refuse cet avis s'il ne s'engage pas à s'y soumettre. C'est en fait, de l'arbitrage forcé, dont le but est — il faut bien le reconnaître — évident : éluder le contrôle des tribunaux, expressément consacré par l'art. 43, in fine du décret. »

Ces remarques suffisent pour démontrer, croyons nous, que la pratique suivie par les barreaux est illégale. »

De rechtspraak heeft slechts weinig de gelegenheid gehad over dit punt uitspraak te doen. Het Hof van Beroep te Brussel in zijn arrest van 3 Mei 1939 (J. T. 343 — P. P. nr 50) blijkt incidenteel deze opvatting betreurd te hebben, doch de bewoordingen van het arrest laten niet toe, duidelijk stelling te nemen (in P. B. ib.); evenwel staat vast dat het Hof niet heeft aangenomen dat er in casu een vrijwillige aanvaarding van soevereine waardering door de Tuchtraad, voorhanden was. Impliciet heeft dit arrest dus aanzienlijke gevolgen.

Dit alles neemt natuurlijk niet weg dat partijen vrijwillig een soevereine waardering aan de Tuchtraad bij compromis kunnen aanvragen, daar het Decreet partijen niet verplicht beroep te doen op de Tuchtraad. Slechts het afhankelijk stellen van een gebiedende voorwaarde, blijkt in tegenstrijd met de wet te zijn.

R. van Lennep.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 10 November 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vander Mersch.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

Valsheid in geschriften. — Strafbaarheid niet afhankelijk van de gebruikmaking ervan. — Aard van de te berokkenen schade.

De strafbaarheid van de valsheid in geschriften is door de wet niet afhankelijk gesteld van de gebruikmaking van de valse of vervalste geschriften; de vervalsing is een feit, dat t.a.v. de eraan verbonden juridische gevolgen zelfstandig staat.

Voor de strafbaarheid van de valsheid in geschriften is door de wet geenszins vereist, dat de te berokkenen schade reeds toegebracht is of als niet meer te vermijden voorkomt; het volstaat dat de schade, op de dag, dat de vervalsing wordt gepleegd, mogelijk is.

Pelger en Bosschaert.

Gelet op het arrest gewezen door het Hof van Beroep te Brussel op 24 Mei 1947;

Over het enig middel tot verbreking : schending van artikel 97 der Grondwet en artikelen 196 en 197 van het Strafwetboek, — doordat het arrest veroordeelt hoofdens valsheid in geschriften, wegens het uitreiken van facturen die niet de werkelijke prijs vermelden, dan wanneer : 1°) zelfde arrest requiranten vrijspreekt voor het feit B, en het alto vaststaat dat zij geen beschikkingen hebben geschonden welke getroffen werden om de bevoorradiging van het land te verzekeren, en om de misbruiken in de handel van zekere waren of goederen te voorkomen en te beteugelen, — 2°) de enkele verberging van de echte prijs hierdoor noodzakelijk beroofd was van elk schadelijk gevolg, en dus staat buiten het domein van het strafrecht, (onmogelijkheid van de doelstelling : verbergen van een prijs die geoorloofd was) ; — 3°) requiranten in elk geval aanboden te bewijzen door hun boekhouding, dat deze de ware toestand weergeeft, en hieruit volgt dat hun inzicht niet kon geweest zijn zich te redden; de enige bedoeling, bij het uitreiken der facturen, geweest is de kopers te voorzien van een bewijsstuk waaruit moest blijken dat het noch gestolen, noch geheelde goederen betrof; dat, te dien tijde, het vaststellen van de normale prijs nog onmogelijk was, gezien de ingewikkelde en wisselende bestanden van de berekening; dat de bijkomende bekommernis voor requiranten daarover voorlopig met de contrôlediensten discussies te vermijden, nog niet noodzakelijk een bedrieglijk inzicht of een inzicht om een schade te vermijden, verraaft, vermits hun boekhouding de werkelijke toestand weergaf, en het doel dus niet kan geweest zijn, noch aan zich zelf noch aan derde ongeoorloofde voordelen te bezorgen;

Over het eerste onderdeel van het middel :

Overwegende dat er geen onverenigbaarheid bestaat tussen de beschikking, waarbij het bestreden arrest de verzending van aanleggers bevestigt van de vervolging tegen hen ingesteld wegens overtreding van artikel 1 van het Besluit van 22 Januari 1945 op de nationale marktproducten, grondstoffen, eet- of koopwaren te hebben verkocht, te koop geboden of gekocht tegen een prijs hoger dan de vastgestelde maximumprijs, hetzij dan de normale prijs, en de beschikking, waarbij het aanleggers veroordeelt wegens valsheid in geschriften door uitreiking aan de aankopers van facturen die de werkelijke prijs niet vermelden;

Overwegende dat de strafbaarheid van de schriftvervalsing door de wet niet afhankelijk wordt gesteld van het gebruik dat ervan wordt gemaakt, en dat de vervalsing een feit is dat zelfstandig is ten opzichte van de rechtelijke gevolgen die eraan zijn verbonden; dat, waar het bestreden arrest de veroordeling, die het uitspreekt wegens schriftvervalsing, grondt op de overweging dat « de vervalste facturen werden opgesteld met de bedoeling de juiste toestand voor de contrôlediensten te verbergen », het de vervalsing beschouwt als zijnde volkomen onafhankelijk van het bestaan of het niet bestaan van de overtredingen die aan de opsporingen van de ambtenaren der contrôlediensten zijn onderworpen, en dat de strafvordering, waartoe de schriftvervalsing aanleiding geeft, derhalve insgelijks onafhankelijk is van deze die wegens vermelde overtredingen werd ingesteld en niet kon worden beïnvloed door de vrijspraak die ten voordele van aanleggers wegens deze overtredingen werd uitgesproken;

Over het tweede onderdeel van het middel :

Overwegende dat door de wet niet wordt vereist, opdat de valsheid in geschriften strafbaar weze, dat het te berokkenen nadeel, kenschetsend van de schriftvervalsing, voltrokken weze of minstens onvermijdelijk voorkome; dat volstaat dat het mogelijk blijke op de dag waarop de vervalsing wordt gepleegd; dat het derhalve zonder belang is dat het feit, tot welke verberging de vervalsing was bestemd, later niet laakbaar is gebleken en dat dientengevolge de schriftvervalsing werkelijk geen nadeel heeft veroorzaakt; dat het voldoende is dat, op de dag waarop het vervalste schrift werd opgesteld, het geschikt is gebleken om, door het gebruik dat ervan zou worden gemaakt, doch afgezien van dat gebruik zelf, een privaat of een openbaar belang te schenden;

Overwegende dat, waar het bestreden arrest het oogmerk om te schaden, kenschetsend van de schriftvervalsing, afleidt uit het feit dat aanlegger's bedoeling is geweest door middel der vervalste facturen, de ambtenaren van de contrôlediensten te verschalken en hun optreden te verhinderen of te vermijden, het souverain de mogelijkheid heeft vast-

gesteld een schending van een openbaar belang door het opstellen der vervalste facturen;

Over het derde onderdeel van het middel :

Overwegende dat, in dit onderdeel van het middel, aanleggers slechts omstandigheden in feite inroepen, die geen steun vindt in het arrest, noch in de stukken van de procedure op dewelke het Hof acht mag slaan;

Dat het dus niet in acht kan genomen worden;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanleggers elk tot de helft der kosten.

HOF VAN VERBREKING

2e kamer. — 24 November 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Epuratie. — Toetreding tot een partij. — Begrip.

Het louter feit van na 9 Mei 1940 als lid ener partij ingeschreven te zijn gebleven is geen toetreding tot deze partij in de zin van art. 2, 2° van de epuratiwet van 19 September 1945. Het behouden van de toetreding onderstelt een vrijwillige en vrije «daad».

Depuydt R. t/ Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent.

Gelet op het bestreden arrest op 28 Mei 1947 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over het enig middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet en van artikel 2, 2° van de Besluit-Wet van 19 September 1945, doordat het bestreden arrest als enige motivering vaststelt dat bewezen is « dat verzetters lid is geweest van het V. N. V. sedert 1939 minstens tot 1943 inbegrepen » zonder na te gaan en vast te stellen of dit beweerd lidmaatschap wel een bewuste toetreding tot de actie van deze partij of haar politieke leer betekende als wanneer zulke vaststelling noodzakelijk is om het behouden op bedoelde lijst te wettigen :

Overwegende dat het bestreden arrest het te niet doen van het beroepen vonnis en het behouden van de naam van aanlegger op de lijst voorzien bij art. 4 van de Besluit-Wet van 19 September 1945 motiveert door deze enkele vaststelling dat aanlegger « lid geweest is van het V. N. V. sedert 1939 minstens tot in 1943 inbegrepen »;

Overwegende dat het vraagpunt opgeworpen door het middel dit is : of het arrest aldus noodzakelijk vaststelt dat aanlegger daardoor tot in 1943 zijn toetreding heeft behouden aan het V. N. V. in de zin van de bewoordingen van artikel 2, 2° van de Besluit-Wet van 19 September 1945;

Overwegende enerzijds dat volgens hun gewone en gebruikelijke zin de bewoordingen « adhérer »

en « toetreden » van de bovenvermelde bepaling respectievelijk beduiden « être du parti du sentiment de » en « zich verenigen met, deelnemen aan »;

Overwegende anderzijds dat het blijkt uit het verslag aan de Regent welk de Besluit-Wet van 19 September 1945 voorafgaat dat : dit artikel twee 2° bedoelt « zij die door hun zelfs gedeeltelijke of beperkte toetreding hebben deelgenomen aan een beweging of aan de politieke actie ingericht of begunstigd door de vijand »;

Overwegende dat het verslag er nadruk op legt dat door « deze daden te verrichten » onder de controle en de bescherming van de bezetter, klaarblijkelijk ten nadele van hun medeburgers die met de ergste sancties bedreigd waren, zij moesten bewust zijn van het misdadig karakter van hun gedrag;

Overwegende dat het verslag, meer bepaald de zin ontleende van de uitdrukking « zijn toetreding behouden » er op wijst dat ze bijvoorbeeld bedoelt het geval waarin de toetreders van de groepering wetens en willens zijn bijdrage betaald heeft aan een groepering;

Waaruit blijkt dat het louter feit van na 9 Mei 1940 ingeschreven gebleven te zijn onder de leden van de partij, de toetreding niet uitmaakt tot deze partij in de zin van artikel 2, 2°; dat het behouden van de toetreding een vrijwillige en vrije « daad » onderstelt;

Overwegende dat de enkele vaststelling gedaan door het arrest aan het Hof niet toelaat zijn toezicht uit te oefenen nopens de wettelijkheid van het beschikkend gedeelte van dit arrest;

Waaruit volgt dat het de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de griffie van het Hof van beroep te Gent en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de te niet gedane beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat ;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN VERBREKING

2e kamer. — 24 November 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Cmetryns.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Vonnis (in zake epuratie). — Motivering zoals in strafzaken.

De vonnissen en arresten inzake epuratie moeten gemotiveerd worden zoals in strafzaken. Derhalve moet het feit, dat de epuratiemaatregel krachtens art. 4 van ed besluitwet van 19 September 1945 rechtvaardigt, in het vonnis of het arrest geconstateerd worden, minstens in de termen van deze besluitwet (Besluit van 15 Februari 1945, art. 6; S.v. artt. 163, 195 en 211).

**Smets Th t/ Procureur-Generaal bij het Hof
van Beroep te Brussel**

Gelet op het bestreden arrest op 1 Juli 1947
gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het eerste middel : schending van art. 6 van de Besluit-wet van 19 September 1945, betreffende de epuratie in zake burgertrouw, art. 3 van het Besluit van de Regent d.d. 15 Februari 1946, genomen ter uitvoering van het eerstgemelde; artikelen 163, 195 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, artikelen 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, het feit dat de inschrijving op de lijst wettigt, niet weergeeft, zodat het verbrekingshof in de onmogelijkheid wordt gesteld zijn contrôle uit te oefenen en de beslissing als van redenen ontbloomt voorkomt :

Overwegende weliswaar dat artikel 6 alinea 5 van de Besluit-wet van 19 September 1945 bepaalt dat de op beroep gewezen arresten vatbaar zijn voor voorziening in verbreking volgens de regelen ingesteld voor de voorzieningen in burgerlijke zaken, doch dat het artikel 3 van het Besluit van de Regent van 15 Februari 1946 genomen ter uitvoering van dit artikel 6 luidt dat, de rechtspleging ter terechtzitting voor de rechter over de grond, zal voortgezet worden zoals in Correctionele zaken;

Overwegende dat naar luid van artikelen 163 en 195 van het Wetboek van Strafvordering, artikelen blijkens artikel 211 van dit wetboek gemeenzaam aan het vonnis gewezen op beroep, elk eindvonnis met redenen zal omkleed worden en het dispositief de feiten vermelden waaraan de gedaagde als schuldig veroordeeld wordt;

Dat aldus de motivering op voldoende wijze de feiten moet vermelden, dit is ten minste het bestaan van het wanbedrijf vaststellen met de bewoordingen van de wet;

Overwegende dat dienvolgens ter zaak, het feit dat de maatregel rechtvaardigt voorzien bij art. 4 van de Besluit-wet van 19 September 1945, insgelijks dient vastgesteld te worden met de bewoordingen van deze Besluit-wet;

Overwegende echter dat het bestreden arrest het vonnis a quo, dat de schrapping van de naam van aanlegger beveelt, te niet doet met deze enkele motivering en vaststelling « dat het feit ten laste van gedaagde gelegd bewezen werd » terwijl het inleidend gedeelte van het arrest geen andere bepaling van dit feit bevat dan deze : dat aanlegger op de lijst gelijkvormig artikel 4 alinea 1 van het Besluit-wet van 19 September 1945 op-gemaakt, gebracht was;

Waaruit volgt dat het arrest de in het middel aangehaalde wetsbepaling heeft geschonden;

Om die redenen :

En zonder het tweede middel te onderzoeken dat voortaan overbodig is;

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding ervan zal gedaan worden op de kant van de te niet gedane beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

HOF VAN VERBREKING

2e kamer. — 8 December 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

**Poging tot vruchtafdrijving, zoals omschreven in art.
350 S. W. — Niet strafbaar.**

De poging tot vruchtafdrijving, zoals omschreven in art. 350 S.W., is door geen enkele wetsbepaling strafbaar gesteld. (S.W. art. 53)

Bolssens en Schirris.

Gelet op het bestreden arrest van 19 Oogst 1947
gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

I. — Aangaande de voorziening van eerste aanlegster, Bolssens Bertha :

Over het enig middel ambtshalve opgeworpen afgeleid uit de schending van artikel 9 van de Grondwet, artikelen 350 en 53 van het Strafwetboek;

Overwegende dat aanlegster door de Raadkamer verwezen was naar de eerste rechter en door hem veroordeeld werd om « de vruchtafdrijving veroorzaakt te hebben van V. C. A. die daarin heeft toegestemd » (artikel 350 van het Strafwetboek);

Overwegende dat het bestreden arrest verklaart dat alleenlijk bewezen is de poging van dergelijke vruchtafdrijving en aanlegster uit dien hoofde veroordeelt tot 2 jaren gevangenisstraf;

Overwegende echter dat de bij artikel 350 van het Strafwetboek omschreven vruchtafdrijving, strafbaar is met een gevangzitting van twee tot vijf jaar, 't zij een correctionele straf, en dat luidens artikel 53 van het Strafwetboek de wet bepaalt in welke gevallen en met welke straffen strafbaar zijn de pogingen tot wanbedrijf;

Dat geen enkele wetsbepaling bepaalt dat strafbaar is de poging tot de vruchtafdrijving omschreven bij artikel 350 van het Strafwetboek;

Waaruit volgt dat het arrest de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

II. — Aangaande de voorziening van tweede aanlegger, Schirris Johannes :

Overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verbreekt de bestreden beslissing doch enkel in zover zij eerste aanlegster Bolssens Bertha veroordeelt;

Verwerpt de voorziening van tweede aanlegger Schirris Johannes;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers der griffie van het Hof van Beroep te Gent en dat melding er van zal gedaan worden op de kant van de gedeeltelijk teniet gedane beslissing;

Laat de ½ der kosten ten laste van de Staat;

Veroordeelt tweede aanlegger tot de andere ½;

Verwijst de zaak, alzo beperkt, naar het Hof van Beroep te Brussel.

NOOT. — De poging tot het bij artikel 350 S.W. omschreven misdrijf van vruchtafdrijving is niet strafbaar omdat dit misdrijf slechts een wanbedrijf is. Luidens art. 53 S.W. bepaalt de wet in welke gevallen en met welke straffen de pogingen tot wanbedrijven worden gestraft. Een bepaling, waarbij de poging in het hogerbedoelde geval strafbaar gesteld is, bestaat niet. Hieruit volgt dat de poging wel strafbaar is in de gevallen bedoeld door artt. 348 en 353, omdat het hier misdaden geldt. Zie o.m. noot onder het art. 350 S.W. bij Simon en De Beus, Belgische Strafwetten; Schulnd, Traité pratique de droit criminel, I, (3de uitgave) blz. 253 e.v..

KRIJGSHOF TE LUIK

2e Nederlandse kamer. — 2 October 1947.

Voorzitter: M. Goffinet.

Tweede burgerlijk magistraat: M. Kranzen.

Subst. Auditeur-Generaal: M. de Borman.

Pleiters: Mrs. Jeurissen en Janssen (Tongeren).

1. Nietigheid (in strafzaken). — Zittingsblad. —
 - a) Geen vermelding van het aantal tussenbladen —
 - b) geen ondertekening door de voorzitter en de griffier van elke bladzijde. — c) Niet goedgekeurde overschrijvingen, doorhalingen en verwijzingen — d) Afzonderlijk proces-verbaal zonder vermelding van substantiële pleegvormen, dat dubbel gebruik maakt met het zittingsblad.
2. Eed. — a) Aflegging van de eed in onvolledige bewoordingen. — b) Collectieve vermelding van eedaflegging in het zittingsblad.
3. Militaire strafvordering. — Openbare terechtzitting van een bestendige krijgsraad buiten de door de wet vastgestelde zetel, zonder gemotiveerd bevel van de voorzitter. — Nietigheid van de procedure en van het vonnis.
4. Uitwendige veiligheid van de Staat. — Lid van de Sicherheitsdienst en verstrekking van inlichtingen aan de vijand.

1. a) Wanneer het proces-verbaal ener terechtzitting niet het aantal tussenbladzijden vermeldt, is dit geen reden van nietigheid op voorwaarde dat 'en zittingsblad en tussenbladzijden een geheel vormen, en de handtekeningen van de voorzitter en van de griffier doen blijken van de authenticiteit ervan.
- b) Geen enkele wetsbepaling schrijft voor, dat elke bladzijde van het zittingsblad, aan beide zijden, door de voorzitter en de griffier moeten ondertekend worden.
- c) De niet goedgekeurde overschrijvingen, doorhalingen of verwijzingen in een zittingsblad hebben geen nietigheid van ambtswege ten gevolge.
- d) De niet vermelding van substantiële pleegvormen in een afzonderlijk proces-verbaal, dat dubbel gebruik maakt met het zittingsblad, is zonder betekenis, wanneer in het zittingsblad de nakoming dezer pleegvormen is vermeld.
2. a) Het verhoor van getuigen, die de eed niet in de voorgeschreven bewoordingen hebben afgelegd, is nietig, en heeft de nietigheid van de procedure en het vonnis ten gevolge.
- b) De collectieve vermelding in het zittingsblad van verschillende eedafleggingen is wettig.
3. De openbare terechtzitting van een bestendige krijgsraad, die zonder gemotiveerd bevel van de voorzitter, gehouden wordt op een andere plaats dan die bij de wet aangewezen is, krachtens art. I van het wetsbesluit van 8 Mei 1945, nietig en heeft de nie-

tigheid van de procedure en het vonnis ten gevolge.

4. Indiensttreding bij de « Sicherheitsdienst » alsmede het verstrekken van inlichtingen aan de vijand is 's vijands politiek of oogmerken dienen, en derhalve strafbaar krachtens art. 118bis.

Krijgsauditeur t/ Straettermans M. E.

(.....);

Overwegende dat de beroepen tijdig en regelmatig naar de vorm aangetekend zijn geweest en dus ontvankelijk zijn;

I. Nopens de besluiten van beklaagde:

Overwegende dat beschuldigde bij schriftelijke besluiten ter zitting van 13 Oogst 1947 voor het Hof neergelegd, besluit tot de nietigheid der vóór de Krijgsraad te Tongeren gevoerde rechtspleging en het hierop uitgesproken vonnis, steunende enerzijds op de wijze waarop de processen-verbaal der openbare zittingen van 4 en 27 December 1946 werden opgesteld, anderzijds op het feit dat de Krijgsraad openbare terechtzitting heeft gehouden buiten de door de Wet bepaalde zetel, en te dien einde vonnis velde niet omkleed met beweegredenen; en eindelijk op het feit dat twee getuigen onderhoord werden, zonder de door de Wet vereiste eed te hebben afgelegd;

A. Nopens de beweerde nietigheden der processen-verbaal der openbare terechtzittingen.

Overwegende dat de behandeling der onderhavige zaak door de Krijgsraad te Tongeren, drie zittingen vergde, namelijk op 4, op 6 en op 27 December 1946; dat voor elkeen dezer zittingen een afzonderlijk proces-verbaal werd opgesteld;

Overwegende dat enkel de processen-verbaal der zittingen van 4 en 27 December 1946 door beschuldigde geïncrimineerd worden;

Overwegende dat het proces-verbaal der zitting van 4 December 1946 vier dubbel-bladen bevat en dit der zitting van 27 December 1946 vier dubbel bladen en een enkel blad, allen bij middel van een koord samen geregen; dat voor elkeen der processen-verbaal dier zittingen een dubbel blad bestaande uit vier bladzijden de gewone vermeldingen draagt betreffende het inleiden van het geding voor de Krijgsraad, tot inbegrepen de vermelding van de eedaflegging der getuigen (bladz. 1 en 2) en achteraf de vermeldingen betreffende de laatste verrichtingen door de Krijgsraad (laatste bladzijde); dat de overige bladen of bladzijden de afgelegde getuigenissen weergeven; dat deze tussenbladen genummerd zijn (voor het proces-verbaal der zitting van 4 December 1946 van 3 tot 17.) (voor het proces-verbaal der zitting van 27 December 1946 van 3 tot 16) en dat de volgorde der getuigen bovendien aangeduid is door een nummertal (voor het proces-verbaal van 4 December 1946 van eerste tot zestiende getuige, voor het proces-verbaal der zitting van 27 December 1946 van eerste tot vierde getuige);

Overwegende dat elkeen der zittingsbladen, alhoewel de toevoeging van tussenbladen niet vermeldende, aldus niettemin voorkomen als een geheel uitmakende waarvan de authenticiteit gewaarborgd

is door de handteekeningen van de Voorzitter en de griffier, voorkomende aan de laatste bladzijde van elk een der geïncrimineerde processen-verbaal;

Overwegende dat het vaststaat dat de opgenomen verklaringen in origineel bij de stukken der rechtspleging werden gevoegd;

Overwegende aldus de vereisten van art. 10 der Wet van 1 Mei 1849 nageleefd werden;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling voorschrijft dat ieder blad of bladzijde eveneens door de Voorzitter en de griffier moeten ondertekend worden;

Overwegende dat geen enkele wetsbepaling de processen-verbaal nietig verklaart, waarin niet goedgekeurde doorhalingen, overschrijvingen of verwijzingen voorkomen, al komt het voor dat deze van een andere hand wezen dan het overige van het zittingsblad; dat het aan het Hof zal behoren te oordelen nopens de gegrondheid en de waarachtigheid der vermeldingen die de doorhalingen, overschrijvingen of verwijzingen aangeven (Arr. Verbrekingshof, 13 Juli 1881, Pas. I, 1881, bl. 347);

Overwegende dat beklaagde geen enkele doorhaling of overschrijving bepaald betwist;

Overwegende dat beide zittingsbladen vermelden dat vooraleer te getuigen, iedere getuige de volgende eed aflegde: « Ik zweer te spreken zonder haat en zonder vrees, de gehele waarheid te zeggen en niets dan de waarheid, zo helpe mij God » — en de getuigen daarna mondeling werden onderhoord, te beginnen met de eerste;

Overwegende dat deze collectieve melding van eedaflegging volstaat om te bewijzen dat de ter zitting van 4 December 1946 zestien onderhoorde getuigen en de ter zitting van 27 December 1946, vier onderhoorde getuigen, voormelde eed hebben afgelegd, ter uitzondering van hetgene hierna zal bepaald worden betreffende de verklaringen van getuigen Roufosse Lambert en Osmetti Adèle, dewelke in de Franse taal werden onderhoord;

Overwegende dat het afzonderlijk Pro Justitia meldende verslag der openbare terechtzitting gehouden in een autobus opgesteld aan de grenslijn van België en Nederland en ondertekend door al de leden van de Krijgsraad, voor sommige der er in vermelde verrichtingen dubbel gebruik maakt met het proces-verbaal der zitting van 27 December 1946; dat dit namelijk het geval is voor de meldingen betreffende het verhoor der getuigen, hun eedaflegging, het aanstellen van een tolk, en de eedaflegging van deze laatste;

Overwegende dat de vervulling dezer pleegvormen regelmatig geconstateerd wordt door het zittingsblad van 27 December 1946 en bijgevolg het gebrek aan vermelding der vervulling dierzelfde pleegvormen in het afzonderlijk Pro Justitia zonder belang ter zake is;

Overwegende dat voormelde beschouwingen genoegzaam uitwijzen dat geen enkel der tot hiertoe aangehaalde nietigheden vaststaat;

B. Nopens het feit dat de Krijgsraad openbare terechtzitting heeft gehouden, buiten de door de Wet bepaalde zetel, en dit ingevolge een niet gemotiveerd vonnis.

Overwegende dat eensluidend het proces-verbaal der zitting van 6 December 1946, na vordering van de Heer Krijgsauditeur tot de veroordeling van beschuldigde en alvorens deze te hebben gehoord in hare verweermiddelen de Krijgsraad eenvoudig de zaak uitstelde ten einde het onderzoek voort te zetten te Vroenhoven aan de grens voor onderhoor en confrontatie van Nitsch en andere getuigen; Dat desbetreffende geen vonnis door de Krijgsraad van Tongeren werd geveld, en bijgevolg dit gedeelte der opwerping alle grond mist;

Overwegende dat eensluidend een afzonderlijk Pro Justitia, ondertekend door al de leden van de Krijgsraad en de griffier de Krijgsraad zetelende te Tongeren, op 27 December 1946, openbare terechtzitting heeft gehouden in een autobus opgesteld op Belgisch grondgebied te Vroenhoven, aan de grenscheiding van België en Nederland en aldaar in tegenwoordigheid van beschuldigde en haar raadslieden overgegaan is tot onderhoor van getuigen; dat na dit onderhoor de Krijgsraad terug zijn normale verrichtingen heeft vervolgd in de gewone zittingszaal op het Gerechtshof te Tongeren en namelijk de debatten hernomen heeft alwaar de verdedigers en beschuldigde het laatst het woord hebben gehad en vonnis ten gronde werd uitgesproken;

Overwegende dat de Besluit-Wet van 8 Mei 1945 toelaat op vordering van de Heer Krijgsauditeur of de Heer Auditeur-Generaal aan de Voorzitter van de Krijgsraad te beslissen, bij gemotiveerd bevel, dat in een bepaald geding, de Krijgsraad zich zal kunnen verplaatsen in elke andere gemeente der provincie waar hij zijn zetel heeft;

Overwegende dat deze uitzonderlijke wetsbepaling afbreuk maakt aan een regel van publieke orde, waarbij bepaalde verrichtingen der procedure, namelijk getuigenverhoor, ter zitting van de behandelende rechtsmacht zullen geschieden (artikelen 155, 189, 190 Wetboek van Strafvordering);

Overwegende dat deze regel van publieke vordering voorgeschreven zijnde op straffe van nietigheid der gevoerde rechtspleging (Arr. Verbrekingshof, 1 Maart 1926, pas. I, 1926, bl. 268), het naleven der voorwaarden bepaald bij een afwijking aan een regel van publieke orde, insgelijks voorgeschreven is op straffe van nietigheid der gevoerde rechtspleging;

Overwegende dat met het oog op het houden door de Krijgsraad van Tongeren, ener openbare terechtzitting te Vroenhoven, door de Voorzitter van voormelde Krijgsraad geen bevel gedragen werd; dat bijgevolg, bij ontstentenis van dergelijk bevel, dat zelfs eensluidend de uitzonderlijke wetsbepaling, een met beweegredenen omkleed bevel diende te zijn, het onderhoor van getuigen gehouden te Vroenhoven, buiten de wettelijke zetel van de Krijgsraad, nietig is en voor gevolg heeft de nietigheid der gevoerde rechtspleging; dat de Krijgsraad van Tongeren, zijn overtuiging steunende op deze deels nietige procedure, het er op volgend uitgesproken vonnis eveneens nietig is;

Overwegende dat er bijgevolg aanleiding bestaat voor het Hof de nietige verklaringen uit de stuk-

ken der rechtspleging te verwijderen, de zaak tot zich te trekken en opnieuw ten gronde te oordelen;

C. Nopens de nietigheid wegens het onderhoor van getuigen zonder aflegging van de door de Wet vereiste eed.

Overwegende dat naar melding van het proces-verbaal der openbare terechtzitting van de Krijgsraad van Tongeren in dato 4 December 1946, de getuigen Roufosse Lambert Jozef en Osmetti Adèle Marie, gehoord werden in de Franse taal na de volgende eed te hebben afgelegd: « Je jure de parler sans haine et sans crainte, de dire la vérité et rien que la vérité, ainsi m'aide Dieu »;

Overwegende dat de bewoording waarin de eed van deze beide getuigen afgenomen werd, niet voldoet aan de vereisten der Wet; dat artikelen 155 en 317 van het Wetboek van Strafvordering, voorhouden dat de getuigen de eed zullen afleggen: « De gehele waarheid te zeggen, niets dan de waarheid » — « De dire toute la vérité, rien que la vérité », er bijvoegende, « zo helpe mij God », « Ainsi m'aide Dieu »;

Overwegende dat in zake strafrecht, het afleggen door de getuigen van de eed in de bewoording vereist door de Wet, een substantiële pleegvorm daarstelt voorgeschreven op straffe van nietigheid; dat bijgevolg de voor de Krijgsraad te Tongeren gevoerde rechtspleging deels nietig is, alsmede het erop volgende uitgesproken vonnis; dat er dus nogmaals aanleiding bestaat voor het Hof, de zaak tot zich te trekken en na de nietige verklaringen te hebben geweerd, opnieuw naar bescheiden recht te spreken;

II. Ten gronde :

Overwegende dat menigvuldige inlichtingen, processen-verbaal en getuigenverhoren in de bundel voorhanden zijn, dewelke aan het Hof toelaten, zonder nieuwe onderzoeksmaatregelen te bevelen, de gegrondheid der aangehaalde feiten waarop de onderscheidene beschuldigingen zijn gesteund, te beoordelen zowel op penaal als op burgerlijk gebied;

Overwegende dat de aan de feiten beschuldigde ten laste gelegd sub litt. I, der dagvaarding gegeven kwalificatie niet aan de werkelijkheid beantwoordt; dat inderdaad beschuldigde geen wapens tegen het land heeft opgenomen noch door het vervullen van taken van strijd, vervoer, werk, noch door taken van bewaking, die normaal op de vijandelijke legers of hun diensten berusten, wyl zij nooit deel heeft uitgemaakt van regelmatige groeperingen of troepen in uniform, de bevoegdheid of tot opdracht hebbende de taken te vervullen ener militaire politie; dat zij als lid van de Sicherheitsdienst en indicateur, de plannen van de vijand heeft gediend (Dautricourt, La Trahison n° 244, 245, 246) dat bijgevolg de haar ten laste gelegde feiten dienen omschreven als volgt: I. A.: te Vroenhoven of elders in en buiten het Rijk, tussen 10 Mei 1940 en 30 Januari 1943; bij inbreuk op artikel 118 bis van het S. W. B., gewijzigd bij de Wet van 10 December 1937 deelgenomen te hebben, enz.;

B.: te Vroenhoven of elders in en buiten het Rijk tussen 30 Januari 1943 en September 1944 bij inbreuk op artikel 3, 1e lid der Besluit-Wet van 17 December 1942, aan het vervormen door de vijand, enz...;

Overwegende dat beschuldigde in vertoef werd gesteld hare verdediging waar te nemen op de alzo nieuwgekwalficeerde betichting;

Overwegende als gevolg aan het onderzoek voor het Hof de feiten alzo gekwalificeerd alsmede de betichting vermeld sub litt. II, der dagvaarding ten laste van beschuldigde bewezen zijn;

(.....);

III. Nopens de eis der burgerlijke partij.

(.....);

Om deze redenen :

Het Hof, bij toepassing der artikelen :

Ontvangt de beroepen; alle verdere besluiten van de hand wijzende; doet het eerste vonnis te niet, de zaak tot zich trekkende en naar bescheiden oordelende, ter uitzondering der nietige verklaringen van getuigen Roufosse en Osmetti ter zitting van 4 December 1946 en van getuigen Nitsch, Boere, Loestberg en Meyers ter zitting van 27 December 1946;

Opnieuw recht sprekende;

Spreekt beschuldigde vrij voor wapendracht;

Verklaart beschuldigde plichtig aan de feiten zoals in voorgaande beweegredenen omschreven;

Dienvolgens veroordeelt...

NOOT. — De cassatie tegen dit arrest werd op 8 December 1947 door het Hof van Verbreking verworpen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

26 November 1947.

Voorzitter : M. Gerniers.

Rechters : M.M. Denys en Donck.

Pleiters : Mrs. Botson (Brussel) en Thoné.

Munt. — a) Devaluatie. — Niet afhankelijk van de vaststelling ener nieuwe goudpariteit. — b) Betekeenis van de Londense besluitwet van 1 Mei 1944. — Doorvoering ener wettelijke devaluatie. — c) Vaststelling van het tegenwoordig goudgehalte van de Belgische franc.

a) *In technische zin betekent devaluatie een wijziging langs wettelijke weg van de waarde der munt vergeleken met het goud of met andere vastgestelde maatstaven. Devaluatie onderstelt derhalve niet noodzakelijkerwijze de vaststelling ener nieuwe goudpariteit.*

b) *De Londense besluitwet van 1 Mei 1944 heeft, wanneer men ze met de wetsbepalingen van 1935 vergelijkt de wettelijke devaluatie van de Belgische franc doorgevoerd, ook wanneer de feitelijke wijziging van de goudpariteit nog niet bij de wet werd geregeld.*

c) *De vaststelling van het tegenwoordig goudgehalte van de Belgische franc kan geschieden aan de hand van een wettelijk middel, nl. van de officieel gepubliceerde koersen van het goud. Het volstaat het getal francs, nodig in 1944 om een zeker gewicht goud te kopen te vergelijken met het getal francs,*

welke in 1935 moesten betaald worden om hetzelfde gewicht goud te bekomen.

Deroy en cs. t/ Stad Oostende.

Aangezien bij akte van 3 December 1927 de Heer Deroy, rechtsvoorganger van de huidige aanlegger het hotel « Royal Palace Hotel d'Ostende » aan de verweerster verkocht heeft mits 12.500.000 frank waarvan 5.500.000 fr. onmiddellijk betaald werden en het saldo bij middel van zeven annuïteiten van 1.000.000 fr. ieder moest betaald worden, met uitdrukkelijk beding dat bij de betaling dezer annuïteiten *de frank moest berekend worden volgens zijn waarde op den dag van het verlijden der akte;*

Dat bij overeenkomst van 18 December 1936 de som die bij toepassing van het bedoeld beding van geldelijke waarde te betalen viel, forfaitair vastgesteld werd op 640.000 fr., betaalbaar door middel van tien annuïteiten van 64.000 fr. met beding onder art. 4 dat « moest zich in de toekomst een nieuwe devaluatie voordoen, vooraleer de bedragen verschuldigd aan de erfgenamen Deroy in uitvoering der huidige conventie, en deze van 3 December 1927, vereffend zijn, dan zou de door de conventie van 3 December 1927 bepaalde geldelijke garantie voortgaan haar uitwerking te hebben. Evenwel en bij uitdrukkelijke overeenkomst, zouden de verschuldigde sommen slechts verhoogd worden in verhouding met de vermindering van de werkelijke koopkracht van het geld, wat de onroerende goederen betreft, ten overstaan van zijn koopkracht op de datum der huidige overeenkomst, en dit bij aansluiting met de door de wet van 29 April 1935 aangenomen regel. »;

Aangezien de huidige vordering ertoe strekt, ter uitvoering van art. 4 der overeenkomst van 18 December 1936, de verweerster te horen veroordelen tot de betaling van fr. 74.429,39 en fr. 70.969,59 als aanvulling der sommen onderscheidenlijk vervallen op 1 Augustus 1944 en 1 Augustus 1945, alsook te horen zeggen dat de verweerster op 1 Augustus 1946 zal moeten betalen niet de som van 64.000 frank meer deze van 128.000 fr. dit alles met de rechterlijke intresten en de gedingskosten en onder voorbehoud van vermeerdering in de loop van het geding;

Aangezien de verweerster de onontvankelijkheid van de eis opwerpt om reden dat de gestelde voorwaarde niet zou vervuld zijn en meer bepaald om reden dat er zich geen nieuwe devaluatie (wettelijke) zou voorgedaan hebben;

Aangezien de aanleggers daarop antwoorden :

1) dat de clause van geldelijke waarborg vervat in art. 4 der overeenkomst van 18 December 1936 betrekking heeft op gelijk welke werkelijke vermindering van koopkracht van de Belgische frank en dat daarenboven de besluitwet van 1 Mei 1944 door de intrekking van het K. B. van 31 Maart 1936 de Belgische frank van waarde heeft verminderd;

Aangezien de uitvoering der verbintenis vermeld in art. 4 van bedoelde overeenkomst afhangt van de vervulling van een bepaalde voorwaarde, namelijk het zich voordoen van een « nieuwe devaluatie »;

aangezien de woorden « devaluatie » in de technische zin wijzigingen langs de wettelijke weg beduiden der waarde van de munt vergeleken met het goud of met andere gronden (Beroepshof Brussel, 16 November 1946, J. T. 1947, p. 388);

Aangezien deze technische betekenis overeenstemt met de bedoeling der partijen die ongetwijfeld een wettelijke devaluatie bedoeld hebben; dat inderdaad de devaluatie waarvan spraak in art. 3 der zelfde overeenkomst vast en zeker de wettelijke devaluatie van 1935 bedoelt, rekening houdende met de aldaar vermelde verhogingscoëfficiënt van 38 % welke juist het coëfficiënt is van de devaluatie van 1935;

Dat ook het gebruik van het bijvoeglijk naamwoord « nieuwe » het bestaan van een vroegere welbepaalde devaluatie onderstelt, welke naar de bepalingen van art. 3 en naar de omstandigheden waarin het bedoeld contract afgesloten werd, niet anders kan zijn dan de wettelijke devaluatie van 1935;

Dat het uit de debatten duidelijk gebleken is dat de bedoelde overeenkomst van 18 December 1936 tot stand gekomen is ten gevolge van betwistingen ontstaan betreffende de toepassing der clause van geldelijke waarborg in verband met de devaluatie van 1935; Dat indien de uitvoeringsmodaliteit vervat in art. 4 al. 2 duidelijk te kennen geeft dat de partijen de schommelingen der onroerende markt als grond van waardering verkozen hebben boven de wijzigingen der goudpariteit, de inwerkingstelling van deze modaliteit nochtans blijft afhangen van de vervulling van de in art. 4 al. 1 bedoelde voorwaarde;

Aangezien volgens de hierboven aangehaalde technische betekenis der devaluatie deze bewerking niet uiteraard de vaststelling ener nieuwe goudpariteit onderstelt, doch alleen de wijziging langs wettelijke weg der waarde van de munt vergeleken met het goud of andere gronden;

Aangezien derhalve dient onderzocht of de monetaire wetsbepalingen van 1944 de goudpariteit gewijzigd hebben;

Aangezien de wet van 29 April 1935 in art. 1 uitdrukkelijk aanneemt dat de wetsbepalingen van 1935 de goudpariteit van de Belgische frank gewijzigd hebben; dat indien het blijkt uit de hiernagadane vergelijking van de monetaire wetteksten, dat de toestand geschapen door de wetsbepalingen van 1944 dezelfde is als deze geschapen door de wetsbepalingen van 1935, men daaruit mag afleiden dat ook de wetsbepalingen van 1944 de goudpariteit gewijzigd hebben;

Dat de wet van 30 Maart 1935 in art. 1 de verplichting opschorst van de Nationale Bank hare biljetten terug te betalen volgens de voorwaarden van art. 8 van het K. B. van 25 October 1926, welke de waarde van de frank op een gewicht fijn goud van gr. 0,20911 vaststelde; dat dezelfde wet in art. 2 de Koning gelast bij in de raad van Ministers overwogen Besluit de nieuwe pariteit van de frank met het goud vast te stellen, zodra de omstandigheden dit zullen toelaten;

dat het K. B. van 31 Maart 1935 de oude goudpariteit verminderde op gr. 0.150632 voor een belga betrekkelijk de verhandelingen van aankoop en ver-

koop van buitenlandse munt tegen bankbiljetten door het fonds van gelijkmaking der wissels; dat het K. B. van 31 Maart 1936 de geldelijke pariteit definitief vaststelt aan de koers voorlopig bepaald door het K. B. van 31 Maart 1935; dat de besluitwet nr 5 van 1 Mei 1944 in artikel 1 het besluit van 31 Maart 1936 intrekt en de Koning gelast bij in de raad van Ministers overwogen besluit het nieuw goudgehalte van de frank vast te stellen, zodra de omstandigheden het zullen toelaten; dat het besluit nr 6 van 1 Mei 1944 de voorwaarden vaststelt waarlandse munt en goud aan te kopen en te verkopen; alsmede de manier regelt waarop de koers van buitenlandse munt en goud vastgesteld wordt en de publiciteit welke aan deze koersen dienen gegeven;

Dat uit deze vergelijking blijkt dat de wetbepalingen van 30 Maart 1935 en van 1 Mei 1944 (besluitwet nr 5) eenzelfde stelsel inbrengen; dat zij namelijk de vroeger bestaande goudpariteit intrekken en de koning gelasten later de nieuwe pariteit van de frank met het goud vast te stellen;

Dat indien de uitvoeringsmaatregelen bedongen door K. B. van 31 Maart 1935 enigszins verschillen van deze uitgevaardigd door het besluit nr 6 van 1 Mei 1944, en nochtans dient aangestipt dat het K. B. van 31 Maart 1935 eigenlijk geen algemene nieuwe goudpariteit van de frank vaststelt, doch alleen voorlopig de basis aanduidt voor de aankoop en verkoop van buitenlandse munt tegen bankbiljetten en dat het besluit nr 6 van 1 Mei 1944, welke ook geen nieuwe goudpariteit vaststelt, slechts de voorwaarden aanduidt voor aankoop en verkoop van buitenlandse munt en goud;

Dat derhalve de toestand geschapen door de wetbepalingen van 1 Mei 1944 gelijk is aan de toestand geschapen door de wetbepalingen van 30 en 31 Maart 1935, op het ogenblik dat de wet van 29 April 1935 uitgevaardigd werd;

Aangezien de wijziging der goudpariteit in beide stelsels ook voortvloeit uit het feit dat zowel de wet van 30 Maart 1935 als de besluitwet nr 5 van 1 Mei 1944 onderscheidenlijk in hun artikels 5 en 8 de Nationale Bank uitnodigen tot het voorlopig herschatten van haar kasvoorraad, hetgeen een wijziging onderstelt en op materiële wijze de wettelijke devaluatie van de Belgische frank huldigt (Beroepshof Brussel, 25 Juni 1947, in zake Belgische Staat tegen Lumaye en consorten);

Aangezien daarenboven zelfs indien de devaluatie slechts intrad bij het vaststellen der nieuwe goudpariteit, er dient aangestipt dat onder het huidige stelsel het goudgehalte van de Belgische frank in ieder bijzonder geval door een wettelijk middel kan vastgesteld worden, namelijk door de officiële gepubliceerde koersen van het goud; dat het volstaat het getal franks, nodig in 1944 om een bepaald gewicht goud te kopen, te vergelijken met het getal franks welke in 1935 moesten uitgegeven worden om hetzelfde gewicht goud te bekomen;

Aangezien een zekere rechtspraak ten onrechte voorhoudt dat artikel 1 Besluitwet nr 5 van 1 Mei 1944 geen wettelijke devaluatie huldigt, doch alleen bedingt dat de Belgische frank niet meer aan het goud gebonden is (Beroepshof Brussel, 3 Januari 1945, J. T., 21 Januari 1945, p. 186);

Dat dit stelsel, welke schijnt te berusten op de tekst van het verslag aan de raad, welke de Besluitwet nr 5 en 6 van 1 Mei 1944 voorafgaat, onverenigbaar is met de bepalingen van artikel 8 Besluitwet nr 5 van 1 Mei 1944 en van artikel IV der eindakte der van 1 tot 22 Juni 1944 te Bretton-Woods gehouden conferentie der Verenigde Staten, goedgekeurd door de wet van 26 December 1945; aangezien derhalve de wettelijke devaluatie voltrokken zijnde, de vordering ontvankelijk is;

Ten gronde :

Aangezien de aanleggers niet betwisten dat de laatste annuïteit vervallen op 1 Augustus 1946, betaald werd op 2 Augustus 1946; dat zij trouwens in hunne besluiten betekend op 27 September 1946 slechts 64.000 frank in verband met deze annuïteit opvorderen, in plaats van 128.000 frank, zoals voorzien in de dagvaarding;

Aangezien de aanleggers niet bewijzen dat zij voorbehoud gemaakt hebben bij de dagvaarding der betaling van bedoelde annuïteiten; dat echter wat de derde annuïteit betreft, welke op het ogenblik van de inleiding dezer vordering nog niet vervallen was, het voorbehoud overbodig was, rekening houdende met de ingestelde rechtsvordering;

Aangezien de bepalingen der wet van 29 April 1935 ter zake toepasselijk zijn krachtens de overeenkomst der partijen; dat deze bepalingen kunnen toegepast worden zelfs indien de frank geen onveranderlijke gelijke waarde in goud heeft;

Dat de bekendmaking der officiële koersen van het goud van aard is om de koopkracht van de frank te beïnvloeden op de verschillende Belgische markten;

Aangezien de rechtbank niet over de nodige gegevens beschikt om te oordelen in welke mate de wijziging aan de goudpariteit aangebracht door de Besluitwet van 1 Mei 1944, de werkelijke koopkracht van de Belgische frank in het immobilair domein heeft beïnvloed; dat het derhalve nuttig blijkt een college van drie deskundigen aan te stellen met hieronder bepaalde opdracht;

Om deze redenen :

De Rechtbank, wijzende op tegenspraak en in eerste aanleg, alle meer omvattende besluiten verwerpende, vooraleer ten gronde te beslissen, stelt aan als deskundigen in geval de partijen zich niet akkoord stellen nopens de keuze der deskundigen binnen de vijftien dagen na de uitspraak van dit vonnis, de heren Sebrechts, notaris te Oostende, Lingier, notaris te Oostende, Smis, architect te Oostende, met opdracht hun oordeel te geven over de koopkracht van de Belgische frank in het onroerend domein en meer bepaald in verband met het bedoeld onroerend goed op de vervaldag van 1 Augustus 1946, bij vergelijking met deze koopkracht in hetzelfde domein en in verband met hetzelfde goed, op 18 December 1936, en aan te duiden welk coëfficiënt moet aangebracht worden aan de som, verschuldigd door verweerster aan de aanleggers op de vervaldag van 1 Augustus 1946, ingevolge de overeenkomst van 1936, 18 December, en inzonderheid krachtens artikel 4 van gezegde overeenkomst; van hunne bewerkingen, vaststellingen en opmerkingen een met redenen omkleed verslag

op te stellen, met inachtneming van artikelen 315, 317 en 319 Wetboek der Burgerlijke Rechtspleging, om na neerlegging van het verslag, ter griffie dezer rechtbank, door partijen te worden besloten en gepleit en door de rechtbank gevonnist als naar rechte;

Geeft akte aan de aanleggers van hun voorbehoud hun eis bij besluiten te verhogen, op basis van de uitslag van het deskundig onderzoek;

Kosten voorbehouden;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande elk verhaal en zonder borgstelling.

NOOT. — Vgl. o.m. buiten de in bovenstaand vonnis aangehaalde rechtspraak, De Page, III, nr 462 e.v., en de aldaar geciteerde literatuur.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

16 Januari 1948.

Voorzitter : M. Reyntens.

Openbaar Ministerie : M. Toussaint.

Pleitters : Mrs. A. Van Glabbeke en E. Van Dessel.

Verkeer. — Bestuurder van motorvoertuig minder dan 18 jaar oud. — Betekenis t.a.v. de aansprakelijkheid bij ongeval.

Wie een motorvoertuig toevertrouwt aan een nog geen achttien jaar oud zijnde persoon begaat een fout. De minimumleeftijd der bestuurders van motorvoertuigen is door de wetgever, in het belang van de openbare veiligheid, vastgesteld op 18 jaar. Bij de beslissing over een verkeersongeval moet rekening gehouden worden met de overtreding van deze wetbepaling, ook wanneer de andere weggebruiker alleen de verkeersreglementen overtreden heeft.

Peiffer J. t/ Charlier P.

Aangezien op 18 Augustus 1946, rond 11 uur, aanlegger zijn auto, « Amilcar », voerde en komende uit de richting van Brussel op de Waverse steenweg te Oudergem reed en gekomen aan de kruising, door deze steenweg en de steenweg op Tervuren gevormd, zich in deze laatste begaf;

dat de auto van eiser dan aangereden werd door de auto « Buick » van verweerder, die op de axiale baan Namen-Waver-Brussel reed in de richting Brussel en gevoerd was door de genaamde Willy Charlier, zoon van verweerder, student, van ongeveer 18 jaar;

Aangezien de weg door W. Charlier gevolgd, een hoofdweg is, daar hij als axiale weg door het Verkeersreglement beschouwd wordt (artikel 53, 1, A. Verkeersreglement);

Aangezien de plaats waar het ongeval zich voerde, in een bebouwde kom gelegen is; dat eiser nochtans de voorrang moest laten aan deze die te zijnen opzichte van rechts kwam (artikel 55 Verkeersreglement);

Aangezien eiser, volgens artikel 57, litt. 2 van dat reglement de doorgang niet mocht afsnijden voor degene die zijn weg vervolgde;

dat verweerder een fout beging met zijn wagen toe te vertrouwen aan zijn zoon, die nog geen 18 jaar oud was;

dat de ouderdomsvoorwaarde een wettelijke voorwaarde betreft, die door de openbare veiligheid geëist is;

dat de niet-inachtneming van deze voorwaarde feitelijk zich in verband stelt met het voormeld ongeval;

dat de omstandigheden van de zaak in achtnemende, de verantwoordelijkheid voor het ongeval in de volgende maat dient bepaald te worden : 2/3 ten laste van Peiffer en 1/3 ten laste van Charlier;

dat de schade, door Peiffer's voertuig geleden, niet wordt betwist;

Wat de tegeneis van Charlier betreft :

Aangezien uit de feitelijke elementen blijkt dat deze tegeneis gegrond is in de maat van de verantwoordelijkheid van Peiffer in het ongeval, waarvan sprake; dat het bedrag van de schade niet ernstig wordt betwist;

dat de herstellingskosten van het autovoertuig van Charlier zijn van 1250 fr. vermeerderd door 97,50 fr. voor taks en 2 dagen onbruikbaarheid, hetzij 150 fr. $\times$ 2 of 300 fr., hetzij te samen : 1647,50 fr.;

dat de som waarvan Peiffer schuldig is, is van : $1647,50 \times 2 = 1.098$ fr.;

3

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op artikelen 3, 34, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in zijn eensluidend advies de heer Toussaint, substituut van de Procureur des Konings;

Rechtsprekende op tegenspraak en alle andere besluiten van de hand wijzende;

Zegt dat de verantwoordelijkheid van het ongeval ten laste van Peiffer voor twee derde en ten laste van Charlier voor één derde beperkt moet worden; Veroordeelt, enz.

WETGEVING

WET van 14 Februari 1948 tot wijziging van de besluitwet van 22 Januari 1945, gewijzigd en aangevuld door besluitwetten van 14 en 18 Mei en van 7 en 29 Juni 1946, betreffende de beteugeling van de misdrijven tegen de reglementering van de bevoorrading van het land.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold II, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Enig artikel, § 1. Alinea 2 van 7° van paragraaf I van artikel 7 der besluitwet van 22 Januari 1945, wordt vervangen door volgende tekst :

« Zij kunnen, eveneens, beslag leggen op de producten, grondstoffen, eetwaren, koopwaren of dieren die in het bezit zijn van de overtreder en van dezelfde soort en dezelfde bestemming zijn als degene die het voorwerp van het misdrijf uitmaken.

» Zij kunnen de zegels leggen op de inbeslaggenomen voorwerpen. »

§ 2. De alinea's 1 en 2 van artikel 9, § 1, der besluitwet van 22 Januari 1945, gewijzigd bij de besluitwet van 18 Mei 1946, worden vervangen door de volgende twee alinea's :

« De misdrijven bedoeld bij artikel 5 van deze besluitwet worden gestraft met gevangenisstraf van één maand tot vijf jaar en met geldboete van 100 tot 1.000.000 frank, of met één van die straffen alleen.

» In geval van herhaling, worden de geldboete en de gevangenisstraf verdubbeld; zij worden steeds cumulatief uitgesproken. Evenwel mag het bedrag van de geldboete, verhoogd met de opdecimes, niet minder bedragen dan de waarde der producten, grondstoffen, eetwaren, koopwaren of dieren die het voorwerp van de inbreuk uitmaken. »

§ 3. In artikel 9, § 2, alinea 2, in fine, van bedoelde besluitwet van 22 Januari 1945, gewijzigd bij de besluitwet van 18 Mei 1946 worden de woorden « zij verklaren verbeurd » vervangen door « zij mogen verbeurd verklaren ».

§ 4. Artikel 10, § 1, alinea 1, van bedoelde besluitwet van 22 Januari 1945, gewijzigd bij de besluitwet van 18 Mei 1946, wordt vervangen door volgende tekst :

« De bepalingen van Boek I van het Wetboek van Strafrecht, met inbegrip van hoofdstuk VII en van artikel 85, zijn van toepassing op de in artikelen 5, 8, 9 en 11 bedoelde misdrijven. »

§ 5. Paragraaf 2 van artikel 10 der besluitwet van 22 Januari 1945 wordt ingetrokken.

§ 6. Paragraaf van artikel 10 der besluitwet van 22 Januari 1945 wordt vervangen door volgende tekst :

« De rechter kan de voorlopige tenuitvoerlegging van de veroordelingen bevelen niettegenstaande elk verhaal. »

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 14 Februari 1948.

MEDEDELINGEN

IS HET MOGELIJK HET HANDELSRECHT VAN BELGIE EN NEDERLAND EENVORMIG TE MAKEN?

Onder dit opschrift werd in het nr van 25 Mei 1947 van dit blad de prijsvraag bekend gemaakt, die door de Nederlandse vereniging « Handelsrecht » werd uitgeschreven. De vereniging « Handelsrecht » verlangde een beschouwing over de vraag, of het mogelijk en wenselijk is het handelsrecht in Nederland en België eenvormig te maken, en, zo ja, hoe bepaaldelijk het vennootschapsrecht zou moeten worden geregeld. Het antwoord kon in de Nederlandse of Franse taal gesteld en moest vóór 1 November 1947 worden ingeleverd.

De jury, bestaande uit Prof. Mr C. W. Star Busmann, Prof. Mr J. Offerhaus en Prof. Mr P. W. Kamphuisen, heeft thans een beslissing genomen en de inzending van Mr Dr A. F. A. Völlmar, te 's-Gravenhage, bekroond. Hem werd de prijs van fl. 750 toegekend en er werd besloten tot publicatie van het bekroonde antwoord over te gaan.

P. J.

Overzicht der Rechtsliteratuur

NEDERLAND

APELDOORN, L. J. Van, *Inleiding tot de studie van het Nederlandsche Recht*. 8e druk. Bewerkt door G. E. Langemeyer. Zwolle, Tjeenk Willink, 1948, XII-270 blz.

HOUWING, Ph. A. N., *Zekerheid omtrent het recht*. Rede (8 November 1947). Zwolle, Tjeenk Willink, 1947, 22 blz.

KOHNSTAMM, Prof. Dr Ph., *Vrije Wil of Determinisme*.

Haarlem, Tjeenk Willink, 1947, 291 blz.

Ondernemingsraden. Rapport uitgebracht op 19 September 1947 door de commissie ter bestudering van het vraagstuk ener wettelijke regeling van de ondernemingsraden, ingesteld bij beschikking van 21 December 1946. 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 1947, 45 blz.

Rapport van de commissie voor de verdere uitbouw van het Gevangeniswezen. 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 1947, 127 blz.

VEN, Prof. Mr. J. J. M. van der, *Eigendom en Arbeid in het Burgerlijk Wetboek*. Nijmegen, Dekker en Van de Vegt, 1947, 28 blz.

FRANKRIJK

BOUTARD, Jacques, *Les Pouvoirs ménagers de la femme mariée*. Préface de H. Lemonnier. Paris, Rousseau, 1947, XI-384 p.

CARABIBER, Charles, *Les juridictions internationales de droit privé*. Paris, Edit. de la Colonne Vendôme, 1948, 376 p.

DELOMMEZ, Pierre M., *Des promesses unilatérales de vente d'immeubles*. Lille, de Douriez-Bataille, 1947, 183 p. (Thèse Univ. Lille.)

DELOS, J. C., *La Nation*. T. I. Sociologie de la Nation; T. II. Le nationalisme et l'ordre de droit. Paris, Interc. du Livre, 2 vol.

DUPONT-FERRIER, Gustave, *Gallia regia ou Etat des officiers royaux des baillages et des Sénéchaussées de 1328 à 1515*. T. 3. Paris, Impr. Nationale, 1947, 617 p.

ESCARRA, Jean, *Manuel de droit Commercial*. 2e fasc. Paris, Recueil Sirey, 1948, 1026 p.

IMBERT, Jacques, *Les Hôpitaux en droit canonique du décret de Gratien à la sécularisation de l'administration de l'Hôtel-Dieu de Paris en 1505*. Paris, Vrin, 1947, 334 p. (Coll. L'Eglise et l'Etat au Moyen-âge. 8.)

JAMBU MERLIN, R., *La jurisprudence des prises maritimes et le droit international privé*. Paris, Libr. Génér. de droit et de jurispr., 1947, 335 p.

JOLY, André, *Dictionnaire du droit des sociétés anonymes*. Préface de Leon Mazeaud. Paris, 2 vol.

LEPLAE, Claire, *Les Fiançailles*. Etude sociologique. Paris, Presses Universitaires de France, 1947, 344 p.

MATEESCO, Nicolas, *La coutume dans les cycles juridiques internationaux*. Paris, Pedone, 1948, 304 p.

PLANIOL, Marcel, RIPERT, Georges, et BOULANGER, Jean, *Traité élémentaire de droit civil*. T. 1er, 4e édit. Paris, Libr. gén. de droit et jurisprudence, 1948, 1300 p.

SAVATIER, René, *Cours de droit civil*. T. 1er, 2e édit. Paris, Libr. gén. de droit et jurisprudence, 1947, 480 p.

SOLA CANIZARES, Philippe de, *Le droit espagnol des sociétés anonymes*. Paris, Recueil Sirey, 1948, 208 p. (Coll. Institut de droit comparé de l'Université de Paris.)

STARCK, B., *Essai d'une théorie générale de la responsabilité considérée en sa double fonction de garantie et de peine privée*. Paris, Erka, Rodstein, 1948.

VOEGELI, Roger, *La Provision de la lettre de change et son attribution au porteur*. Etude d'histoire du droit et de droit comparé, systèmes français, allemand et suisse. Préface de Jacques Lambert. Paris, Libr. gén. de droit et de jurisprudence, 1947, XI-355 p. (Bibliothèque de l'Institut de droit comparé de Lyon. Serie centrale. T. 45.)

TJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — 14 Februari 1948. —

afl. 7. — Mr. J. R. Stellinga, De Staatsrechtsbeoefening. — Mr. M. V. Polak, Jeremias Bentham. — Prof. Mr. G. Van den Bergh, Een wonderlijke beslissing. — Mr. F. Zoetmulder, Nog iets over echtscheiding. — Mr. P. J. M. Bruckman, Echtscheiding: een gevolg! — Mr. A. H. L. Nuver, Te zware proefballon.